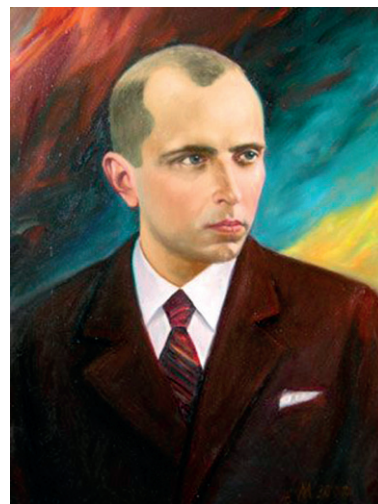

ВІСТІ

МУЗЕЮ СТЕПАНА БАНДЕРИ В ДУБЛЯНАХ

Спецвипуск газети «Університетські вісті» ч.1 (16) жовтень 2012

Армія безсмертних (До 70-річчя від створення УПА)

Щороку, відколи наша держава стала незалежною, українська спільнота традиційно у День Покрови Пресвятої Богородиці відзначає уродини Української Повстанської Армії (УПА). Цю добру традицію свято шанують у Львівському національному аграрному університеті, бо саме 14 жовтня 2009 року освячено університетську церкву Святого рівноапостольного князя Володимира. Тож з року в рік цей день велика професорсько-викладацька та студентська родина університету розпочинає з молитви у своєму храмі. Відслужується Літургія та поминальна панахида за полеглими героями УПА, того ж дня студенти та викладачі кладуть квіти до підніжжя пам'ятника Степанові Бандері.

В недалекому минулому, а саме в 1942 році, головне командування Української Повстанської Армії під проводом легендарного командира, генерала Тараса Чупринки-Шухевича, проголосило 14 жовтня днем створення УПА, віддаючи під Святий Покров Богородиці все своє військо. Воїни УПА – люди різного віку, може не всі добре обізнані у військовій справі, але всі – щирі християни. Знали, що борються за свою державу, за свій народ і мали тверде переконання в тому, що перебувають під опікою Пресвятої Богородиці. Цього року відзначаємо ювілей: 70 річчя від дня створення армії безсмертних – УПА.

(Продовження на с. 3)

АНОНСИ

100-річчя Пласту –
жива пам'ять
про молодість в душі!
с. 5–6

Петро Гоць
відсвяткував
своє 75-ліття
с. 7

Сторінками
книги відгуків
с. 8

Серед численних документів героїчної епохи УПА чи не найкраще промовляють до читача повстанські світлини. «Краще один раз побачити, ніж сто разів почути» – каже давня приказка. Крізь десятиліття, через пошкоджені плівки та фотопанір до нас зі старих світлин промовляють молодеча енергія, ідейність, сила духу та віра в перемогу.

Степан Бандера

Перспективи української революції

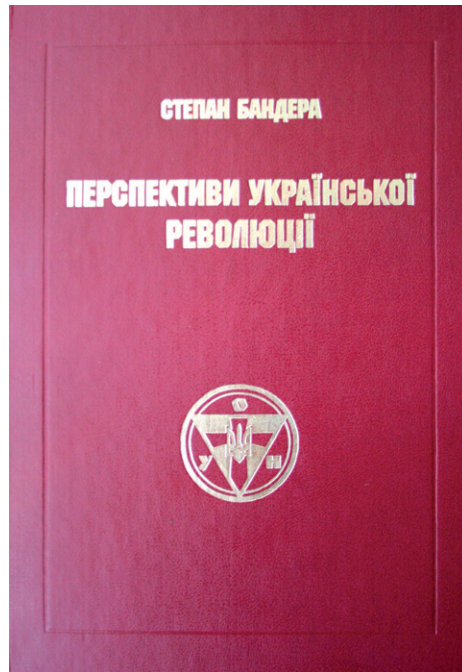
На шпальтах попередніх чисел часопису «Вісті Музею Степана Бандери в Дублянах» наші читачі мали змогу ознайомитись із такими працями провідника ОУН Степана Бандери, як «Мої життєписні дані» та «З невичерпного джерела». У цьому номері пропонуємо читачам працю «Перспективи української революції». «Значення широких мас та їх охоплення» – це перша у своїй черговості стаття Степана Бандери. Вона була друкована за підписом С. Сірий у циклоstileвому виданні «Визвольна Політика», ч. 1, рік I, Прага, січень 1946, на сторінках 15–17. Автор вказує на значення та важливість участі широких кіл громадянства у внутрішньо-політичній дії, скерованій на допомогу для революційно-визвольної боротьби, і дає ряд практичних вказівок для проведення цієї акції. Стиль автора збережено.

Наша внутрішньо-політична праця скерована на те, щоб дослівно охопити весь загаль громадянства, щоб дійти до кожного українця, як причетного, так і непричетного до загального громадського життя, однаково – в рамках того життя, чи поза ними, і незалежно від них.

Найважливіша справа – здобути безпосередній вплив, включити у нашу боротьбу найбільшу і найвартіснішу їх частину. Тому за об'єкт своєї політичної праці беремо всю народню масу.

Для нас вона важлива з таких міркувань: по-перше, маса – це збірнота одиниць. Для того, щоб впливати на найбільшу кількість українців одночасно, охоплюємо своїм впливом всю масу. В ній живуть і з неї виростають найцінніші своєю ідейністю, бойовістю і здібностями одиниці тоді, як відповідна акція їх розбудить, дасть їм нагоду і відкриє дорогу, щоб вони виявили себе. Багато таких високоцінних людей живе, можна б сказати, у глухій гущі маси, але про їхні здібності і цінні для політичної праці прикмети не знають ані вони самі, ані ніхто інший. Треба піти в найгустішу масу, на саме дно, щоб до них дійти, і треба відповідної акції, щоб їх покликати.

По-друге, нам треба опанувати своїми ідеями, боротьбою і відповідними акціями теж саму масу, як збірну одиницю. Треба втягнути її у політичну дію. Бо вона дає політичному рухові та організації широке опертя. Масовість же надає революційній боротьбі та кожній

політичній дії велику розгінну силу та помножує її кількість.

У нашій боротьбі маса – це важливий фактор, як збірнота одиниць, її приєднуємо і гуртуємо. І навпаки, з допомогою одиниць охоплюємо й опановуємо масу. Йдемо цими обома шляхами одночасно, а одна праця підсилює другу.

Насамперед ми повинні докладно пізнати кожне середовище, серед якого думаємо вести політичну роботу. Не вистачить знати загально характер і прикмети елементів, що в ньому гуртуються, чи загальну психологію маси. Треба вивчати кожне конкретне середовище, зокрема треба пізнати його особливі прикмети. Очевидно, все це приходить робити вже під час самої діяльності, бо на довгі вступні спостереження і дослідження перед приступленням до праці ми, в нинішніх обставинах, не можемо собі дозволити.

Пізнати середовище – значить пізнати пересічний його тип, його окремі вияви, відхилення від пересічного, різного роду особливості. Треба пізнати і збагнути людей, спосіб їхнього думання, сприймання і реагування на ті чи інші явища, знати, чим вони живуть, як і що переживають, як ставляться до різних явищ. Насамперед треба поцікавитися їхнім матеріальним станом, умовами побуту, життя, праці, можливостями влаштувати і поліпшити їхнє життя, їхні умови, потреби і бажання.

Для того треба нашим членам входити в життя мас, в усі його вияви. Шукати різних зустрічей з людьми та цікавитися якнайбільшою кількістю їхніх справ.

Для того, щоб могли і вміти повести успішну працю для опанування широких мас, треба брати їх такими, якими вони є в дійсності, це значить, також з усіма їхніми хибамі і недомоганнями. Підходячи до мас, не слід розраховувати тільки на високовартісні чи вже вироблені елементи і тільки такими займатися, а на інших махнути рукою. При всіх акціях, які розраховані на ширші маси, конечним є пристосовувати свою тактику і цілий підхід до рівня пересічного громадянина, до його зацікавлень, способу думання та його здібностей і готовости йти шляхом політичної боротьби та відповісти вимогам, що їх вона ставить.

Тож тактика політичної праці серед широких мас мусить бути нескладна і в кожному відношенні пристосована до політичного рівня даного середовища. Такі вимоги ставить само життя і без цього політична праця, наставлена на широкі маси, є безуспішна, особливо спочатку.

Якщо б ми переставили всю свою працю на масові рейки, тоді у висліді понизився б її рівень. Але цього не думаємо робити. Подібно, як досі, так і надалі нам треба продовжувати ті всі роди й форми нашої діяльності, які розраховані на кращі, передові елементи. Роботу, що має активізувати, притягати, гуртувати, вирощувати й заправляти найкращі передові одиниці з маси, мусимо далі посилювати і не може бути й мови про те, щоб її занедбувати або припинити.

Ідеться про поширення нашої діяльності, а не про переставлення її на інші рейки. Маємо за активізувати й скріпити політичну роботу, призначену для широких мас, не послаблюючи праці, розрахованої на передові, провідні елементи. Ведемо свою внутрішньополітичну працю кількома шляхами одночасно. Чим вищі вимоги ставимо до середовища, тим вищий політичний рівень даної праці та одночасно тим вужчі її рамці і тим вужчі охоплювані ними кола. Навпаки, чим ширші кола охоплює політична акція, і чим нижчий пересічний рівень її учасників, тим простіший характер даної політичної роботи.

(Продовження у наступному номері)

Штаб Тернопільської Воєнної Округу-3, Лисоня

Отець Андрій Радьо відправляє Літургію, Перемишльщина

Армія безсмертних (До 70-річчя від створення УПА)

Закінчення. Початок на с. 1.

УПА була створена 14 жовтня 1942 року за рішенням політичного проводу ОУН з метою захисту мирного населення України від знущань німецької окупаційної влади. Головнокомандувачем УПА з 1943 р. по 1950 р. був Роман Шухевич, псевдонім – Тарас Чупринка. Маючи визначні здібності, він створив дієздатну, численну військову силу, котра потужно протистояла німецьким і радянським каральним військам.

Жахливі наслідки діяльності радянської влади на Україні, голодомори, репресії, терор на Східній Україні в 1920–1941рр., масові вбивства, катування людей в тюрмах НКВД на Західній Україні з 1939 р. по 1941 р. та не менш «миролюбна» політика Гітлера, остаточно налаштували людей проти німецького фашизму і Московського більшовизму.

Жорстокі та антилюдські політичні системи комуністичних та фашистських загарбників сприяли державницьким та патріотичним настроям мирного населення, котре масово влилося в ряди УПА. В 1944 р. УПА нараховувала майже півмільйона осіб. Саме УПА врятувала населення Західної України від масового терору і повного знищення комуністичним режимом, очолюваним Сталіним. Добре організована УПА вела успішну війну із загарбниками. Упівці тісно співпрацювали з підпільною організованою мережею ОУН, отримуючи від неї необхідну інформацію.

УПА – це широкомасштабний партизанський рух опору, який був дуже добре організованим, мобільним, скоординованим. Це була справжня партизанська армія, що відрізнялася від усіх інших, що діяли під час Другої світової війни. УПА ніколи не отримувала міжнародної допомоги. Зброю, боєприпаси, однострої здобували в бою з нацистами і більшовиками. УПА володіла мережею підпільних військових навчальних закладів. Також в кожному військовому підрозділі був священик, котрий виконував функції капелана.

Все керівництво УПА було релігійним і велику увагу приділяло захисту церкви на західноукраїнських землях від безбожного комуністичного режиму. Самовіддана боротьба воїнів УПА надовго залишилася в пам'яті народу і сприяла остаточному розвалу комуністичного режиму, і краху комуністичних ідей у світі.

Підрозділи УПА знищили багато високопоставлених ворожих командирів, котрі брали участь в каральних операціях проти мирного населення на всіх теренах України.

Каральні війська СРСР жорстоко розправлялися із мирними людьми, котрі матеріально і морально підтримували борців за волю, а також із членами родин воїнів УПА. Найжорстокіших катувань зазнавали родичі воїнів української армії, котрі боролися в підпіллі із більшовизмом, серед них і родичі головного командного складу УПА. Так, вся родина Романа Шухевича, дружина і малолітні діти, були арештовані, зазнали фізичних і моральних катувань та утримувалися в тюрмах заручниками.

Людність нашого краю високо цінувала боротьбу повстанської армії і всіляко підтримувала військові підрозділи упівців. Завдяки допомозі мирного населення та хорошій організаційній діяльності вищого командного складу, успішні бойові дії велися до початку 50-х років і були скеровані виключно проти каральної системи загарбників. На жаль, 5 березня 1950 року ворожі спецслужби вистежили в с.Білогорща біля Львова головнокомандувача УПА Романа Шухевича з відділом особистої охорони. В нерівній битві з військами НКВД вони загинули як герої, знищивши чимало ворогів

Від 1950 р. до 1954 р. УПА очолював Василь Кук, котрий, будучи пораненим в бою, потрапив у полон. На початку 50-х років за рішенням головного проводу ОУН активні бойові дії згортаються, деякі формування були розпущені, організаційну мережу перевели в глибоке підпілля, а основний напрям діяльності підпільників зосередився на пропагандистсько-інформаційній роботі. Левова частка найкращих сил УПА отримувала завдання легалізуватися, щоб в майбутньому підтримати та продовжити національно-визвольну боротьбу. Цей план був успішно виконаний і основні сили збереглися від повного знищення. Борці плекали ідею Української Державності впродовж усього життя та передали її наступним поколінням. Внаслідок визвольних змагань у 1991 році постала Незалежна Українська Держава.

Українська Повстанська Армія була народною армією. Вона діяла в умовах бездержавності протягом багатьох років.

Антоніна КОВАЛІВ,
директор Музею Степана Бандери

100-річчя Пласту – жива пам'ять про молодість у душі

Протягом тижня (з 19 по 24 серпня 2012 р.) Львів став епіцентром грандіозного святкування – 100-річчя Пласту. В урочистостях взяли участь понад дві тисячі пластунів із восьми країн світу: України, Канади, США, Австралії, Аргентини, Польщі, Великобританії та Німеччини.

У межах Ювілейної міжкrajової Пластової зустрічі відбулося вручення Орденів Залізного Хреста родичам пластунів, котрі загинули в боротьбі за незалежність України. Повний список таких загиблих налічує 540 імен. Перші п'ятнадцять хрестів отримали родини видатних громадських діячів та пластунів. Серед них родини Степана Бандери, Романа Шухевича, Олексія Гасина, Андрія П'ясецького, Михайла Сороки. Також у перший день святкування пластуни встановили новий рекорд України – «Найдовший ланцюг із пластових хусток». Представник Книги рекордів України констатував, що довжина ланцюга становила 392,3 м, і зафіксував рекорд України.

Пласт – скаутська організація України, метою якої є сприяння патріотичному вихованню української молоді як свідомих, відповідальних та повновартісних громадян національної та світової спільноти.

Пласт – справжня кузня патріотів боротьби за незалежну Українську державу. Ціле століття тисячі юнаків і дівчат, членів Пласту, віддавали свої молоді життя, виборюючи незалежність нашому народу. І сьогодні в наших серцях виникає почуття гордості, коли ми читаємо про життя і подвиги таких видатних пластунів, як Іван Чмола, Петро Франко, Степан Бандера, Роман Шухевич, Олена Теліга, Олег Ольжич і багато-багато інших. Вони були достойними продовжувачами справи своїх славних предків – козацьких пластунів, тобто підрозділів особливого призначення. Отже, ознайомимося коротко з етапами історії Пласту.

Перший гурток пластунів у Львові.
У центрі сидить Олександр Тисовський –
основоположник Пласту

Перший етап (1911–1920). Початок

В 1911 р. у Львові, д-р Олександр Тисовський (Дрот), Петро Франко та Іван Чмола заснували перші пластові гуртки. Гурток Дрота існував при Академічній гімназії у Львові, де 12.04.1912 склав пластову присягу. Тому дата 12 квітня 1912 року вважається офіційним початком українського Пласту. До 1914 хлоп'ячі і дівочі пластові відділи існували в Галичині при всіх українських і багатьох польських гімназіях, де були учні-українці.

У 1914 Пласт розгорнув працю поза межами Галичини і розвинувся на Буковині. Під час визвольних змагань за українську державу (1917–1919) Пласт набрав потуги і поширив свою діяльність на центральні та східні частини України.

Другий етап (1920–1930). Розвиток

Україна не зберегла свою незалежність. З початком 20-их р.р. XX ст. Східна Україна стала частиною Радянського Союзу. Більша частина Західної України потрапила під польську владу, а менша – під чеську, румунську і згодом угорську. В радянській частині (СРСР) Пласт був заборонений, а на західних землях, навпаки, поживавив свою діяльність: розростався в Галичині, охопив Закарпаття, Волинь і Пришівщину.

З часом Пласт з'явився також серед української еміграційної молоді в країнах Західної Європи. Протягом 1920–1930 років у Канаді групи пластунів-скаутів створювалися переважно при парафіях. В 1924 в Канаді була зареєстрована організація молоді Пласт при товаристві «Січ». Вона діяла кілька років, але не мала організаційного зв'язку з галицьким Пластом. Також протягом 1920-их років постали пластові-скаутські групи при парафіях у США, але більшість груп довго не проіснували.

На західноукраїнських землях Пласт творився і зростав у містах і селах – в Галичині при українських середніх школах, на Волині – при читальнях Просвіти. Проводом Пласту стала Верховна Пластова Команда. Відбувалися мандрівні і постійні табори. Митрополит Андрей Шептицький подарував пластунам площу на горі Сокіл в Карпатах. З'явилася книжка О. Тисовського «Життя в Пласті» й вперше вийшов друком пластовий журнал «Молоде Життя». Пласт розгортав щораз ширшу діяльність: в 1925 було 37 юнацьких куренів і понад 2000 пластунів і пластунок, а в 1930 було 93 курені і 6000 юнаків і юнок. Але польській владі не подобалося те, що Пласт виховував свідомих українців, і влада заборонила пластову діяльність – на Волині в 1928 році, в Галичині – 1930 році.

Третій етап (1930–1944). Таємний Пласт

Хоч Пласт був заборонений, пластуни в Галичині все-таки працювали таємно під виглядом Комісії Виховних Осель і Мандрівок Молоді (КВОММ) і під опікою товариства «Рідна Школа». Пластових провідників, яких викривали, польська влада карала арештами та ув'язненням у концтаборах.

Після Першої світової війни пластова діяльність відкрито розвивалася на Закарпатті, яке в той час було частиною Чехословаччини. У Празі пластуни створили Союз Українських Пластунів Емігрантів (СУПЕ). Коли в 1938 році Карпатська Україна проголосила незалежність, пластуни Закарпаття включилися в громадську та військову діяльність, допомогли створити Карпатську Січ. У 1939 угорці окупували Закарпаття і припинили діяльність Пласту.

В 1939 почалася Друга світова війна. Спершу більшовики, а згодом німці окупували українські землі і не дозволили

Олександр Тисовський,
засновник першого пластового
гуртка в 1911 році

Степан Бандера в Пласті. 1923 рік

Пластування на Україні у 20-х роках XX ст.

відновити Пласт. Але пластуни продовжували діяти таємно під назвою Виховної Спільноти Української Молоді (ВСУМ).

Четвертий етап (1945–1950). Перехідний час

Після війни багато українців опинилися поза межами України, переважно, у таборах для переселенців в Німеччині і Австрії. Там Пласт відновив свою діяльність. Пластовий провід – Головна Пластова Старшина і Головна Пластова Рада – були в Мюнхені.

В 1947 р. пластуни почали переїздити до нових країн поселення: Америки, Канади, Австралії, Аргентини і Великобританії. З'явилися пластові групи також в Тунісі, Франції, Бразилії. Невелике число пластунів залишилося в Австрії і Німеччині.

П'ятий етап (1950–1990). Пласт у світі

На початку 50-их років XX ст. створено крайові пластові проводи в шістьох країнах (Америці, Канаді, Австралії, Аргентині, Великобританії і Німеччині). Щоб утримати єдність Пласту, в 1954 р. крайові організації створили Конференцію Українських Пластових Організацій (КУПО).

Пластові заняття розвивалися в нових місцевостях. Окрім щотижневих пластових занять, відбувалися літні та зимові табори, видавалися пластові журнали «Готуйсь» для юнацтва, «Юнак» – для юнацтва і «Пластовий шлях» – для дорослих. Регулярно відбувалися вишколи вихованців та вишкільні табори – Золота Булава та Лісова Школа. В усіх місцевостях

пластуни підшукували для себе пластові домівки, в деяких містах купували власні будинки і оселі. Пласт заохочував своїх членів працювати в українській громаді, а пластові групи брали участь у різних громадських проектах. В 1990 році найбільше число пластунів було в Америці та Канаді. Загалом в той час було до 5000 пластунів у світі.

Шостий етап (від 1990 р.). Відродження Пласту в Україні

Наприкінці 80-их років XX ст. у Радянському Союзі змінилася політична ситуація і постали організації, які сприяли національному відродженню. В Україні з'явилася інформація про Пласт, пластова література, налагоджувалися контакти із пластовими організаціями поза Україною. Виникли пластові групи в Луцьку, Києві, Донецьку, але найширше Пласт розвинувся у Львові.

Змагання за самостійність і проголошення незалежної України в 1991 р. сприяли розвитку Пласту. У квітні 1991 р. затверджено крайовий статут і назву Пласт – Українська Скаутська Організація. Пластуни з діаспори допомагали з матеріалами, брали участь у перших вишколах в Україні. У жовтні 1991 Пласт України прийнято до КУПО. У той час теж почалися контакти із світовим скаутингом.

Юрій ТОКАРСЬКИЙ,
директор Музею історії ЛНАУ

Основоположники Пласту

Олександр Тисовський (1886–1968) народився у селі Биків, що біля Львова. Доктор біологічних наук, вчитель природознавства в Академічній гімназії у Львові (1911–1939), де заснував перший пластовий гурток в 1911. Автор підручника «Життя в Пласті» (1921), в якому опрацював схему організації та виховну систему Пласту. Учасник Першої світової війни. Дійсний член НТШ, професор Українського таємного університету (1920–1924), професор і заступник декана Львівських фахових сільськогосподарських курсів у Дублянах, де викладав зоологію і тваринництво (1941–1944). В 1944 виїхав до Австрії. В 1961 вийшло друге видання його підручника «Життя в Пласті». Помер у Відні. В 2002 р. останки Олександра Тисовського, а також його дружини та сина перепоховали у Львові на Личаківському кладовищі.

Іван Чмола (1892–1941) народився на Івано-Франківщині. Магістр природничих наук, полковник УСС та армії УНР. Перебув у російському (1915–1917) і польському (1920–1922) полоні. Організував пластові гуртки у Львові (1911). Найвизначніший скаутмайстер Пласту у ділянках таборів і вишкіль. Учитель історії, географії та тіловиховання в гімназії (1922–1930). Ув'язнений в польській тюрмі за працю в Пласті (1930–1932). Загинув у камерах НКВД.

Петро Франко (1890–1941) народився в Нагуєвичах біля Дрогобича, син письменника Івана Франка. Учитель тіловиховання в гімназії у Львові (1911–1914), сотник УСС, начальник УГА. Учитель у гімназіях в Коломиї (1922–1930), в Яворові та Львові (1936–1939). Організатор пластових гуртків у Львові (1911). Загинув під час бомбардування в 1941.

70-ті роковини смерті Богдана і Василя Бандерів

Цього року виповнилися трагічні роковини. 70 років тому, влітку 1942 року зазнали мученицької смерті два брати Провідника ОУН Степана Бандери – Василь та Олександр.

Олександр (в родині його часто називали Олексю) Бандера народився 25 березня 1911 в селі Старий Угринів, де був священником його батько. Олександра, як і старшого брата, у селі запам'ятали як активного громадського діяча та патріота. Слідом за Степаном Олександр закінчив Стрийську гімназію і агрономічний факультет Львівської політехніки. Був членом 2-го пластового куреня УСП загін «Червона Калина». За рішенням ОУН у 1933 р. виїхав до Італії, де навчався у Римській вищій школі економічних та політичних наук, захистив докторську дисертацію. Працював у Римській станиці ОУН. Був одружений з італійкою, родичкою високоурядовців цієї держави. Після проголошення Акту відновлення Української держави приїхав на Львівщину, де його заарештувало гестапо. Від 22 липня 1942 р. в'язень концтабору Освенцім, де 25 серпня 1942 року його закатували польські наглядачі. Тіло спалили в крематорії.

Василь Бандера народився 12 лютого 1915 року. Вже звично для Бандерів закінчив Стрийську українську гімназію, агрономічний факультет Львівської політехніки у Дублянах, а також студіював філософію у Львівському університеті. У 1938–1939 роках перебував у польському концтаборі у Березі Картузькій. Після розпаду Польщі (1939) перебував у Кракові – виконував доручення ОУН. Після Акту 30 червня 1941 р. працював у відділі пропаганди ОУН у Станіславі (тепер на фасаді того будинку на вулиці Незалежності, 15 встановлена меморіальна дошка), де у вересні 1941 р. Василя з дружиною Марією Возняк та інших активістів ОУН арештувало гестапо. Після страшних допитів, які проводив сам шеф станіславського гестапо Крігер, Василь був відправлений до нацистського табору Аушвіц (польське Освенцім), де його також закатували поляки-фольксдойчі – оберкапо Краль і капо (привілейований в'язень) Подкульські. Досі вважалося, що це сталося 22 липня 1942 року.

За спогадами очевидців, Василь та Олександр, хоч перебували в одному концтаборі, але так і не зустрілися, бо коли привезли Олександра, Василя вже не було серед живих. Ось як це описує

в'язень німецьких концтаборів Борис Вітошинський у своїх спогадах: «...Олександр був слабшого здоров'я, ніж Василь, бо вже на другий або третій день побуту в таборі, побитий, ледве волік ногами. При будові «нойбав», побіч звалищ цегли, стояла велика скриня для розроблювання вапна й цементу. Олександрові польські «політичні в'язні» наказали підняти штани вище колін, скинути черевики та ногами місити цемент з вапном. Це було рівнозначне з його загиблю. Під час того, коли він виконував цю роботу, побої не закінчувалися, а посіпаки кілька разів його цілого кинули в цемент і вапно. Чорний від побоїв, скривавлений, він просив

дозволити йому напитися води з бочки, що стояла під краном. Посіпаки схопили його тоді за ноги і кинули в бочку. Майже неживого витягнули щойно за хвилину. Ніхто з нас не міг йому ніяк допомогти... Наступного дня Олександр не вийшов на роботу. Його відправили до «кранкебав» — так звана лікарня, що була нічим іншим, як місцем остаточного знищення людини. Там він незабаром і помер»

Нещодавно відділ освіти Калуської райдержадміністрації за ініціативою ГО «Бандерівське Земляцтво», у співпраці з громадськими об'єднаннями українців Мюнхена (Німеччина), започаткував спільний проект «Українські жертви нацизму: імена замість номерів», у рамках якого відбулася поїздка групи дослідників з України місцями, пов'язаними з життям та діяльністю Степана Бандери та його братів. У ході роботи над цією темою було виявлено нові документи, які свідчать, що Василь та Олександр Бандери були замордовані 16 серпня та 5 вересня 1942 року. Дослідження про жертви окупаційного режиму продовжується...

Ще в 2006 році Світовий Конгрес Українців звертався до Президента України Віктора Ющенка з пропозицією про порушення перед польською владою питання про влаштування окремої експозиції на території колишнього кацету, яка розповідала б про долю вихідців з України. Але й тепер у цьому меморіальному комплексі пропонують аудіоекскурсії різними мовами світу, включаючи, наприклад, японську, але нема озвучення українською. Окремі зали висвітлюють трагічні сторінки перебування в Освенцімі представників різних національностей: євреїв, поляків, чехів, словаків, французів, нідерландців, австрійців, югославів, циганів, але українська експозиція так, на жаль, і не з'явилася.

Редакція

Пам'ять не згасне

Непоправної втрати цього літа зазнало українське суспільство – 22 липня в Києві після тривалої хвороби з життя пішов Герой України, лауреат Шевченківської премії, актор театру і кіно, директор Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка Богдан Ступка.

Актор, якого Бог нагородив рідкісним талантом, зіграв понад сотню ролей у кіно та більше ніж п'ятдесят на театральних сценах. У кіно дебютував у фільмі Юрія Іллєнка «Білий птах з чорною ознакою». У списку ролей Богдана Сильвестровича чимало історичних постатей: гетьмани Іван Брюховецький («Чорна рада»), Іван Мазепа («Молитва за гетьмана

Мазепу»), Богдан Хмельницький («Вогнем і мечем») та багато інших.

24 серпня Богдана Ступку посмертно нагородили Державною премією України ім. О. Довженка за видатний внесок у розвиток українського кіномистецтва.

Пам'ятнику Степанові Бандері у Дублянах – 10 років

Минуло вже 10 років з того часу, відколи у Дублянах перед Академічним корпусом постав у бронзі пам'ятник Славетному Провіднику українських національно-визвольних змагань ХХ століття Степанові Бандері.

Ми гордимось своїм колишнім студентом, і раді з того, що нам вдалося відновити пам'ять про його студентську юність, встановивши у 2002 році цей пам'ятник. Невеличкий ювілей є звичною датою для аналогічних пам'ятників в Україні. Проте 13 років тому (враховуючи початок робіт у 1999 році) відважитись встановити пам'ятник Провідникові ОУН-УПА було справою гідною, але досить небезпечною. Цей монумент споруджено з ініціативи ректора університету, академіка НААНУ В. В. Снітинського, який у такий неспокійний час взяв на себе відповідальність за здійснення великої справи, за що йому невимов-

но вдячний український народ. Адже вшанування національних героїв України – це запорука розбудови і становлення могутньої незалежної держави.

І сьогодні, проходячи повз пам'ятник Степанові Бандері, молодь, сподіваємось, задумується про те, що йде тими ж стежками, якими у свої студентські роки ходив наш національний Лідер. Вже 10 років пам'ятник кличе до себе національно свідомих громадян не тільки нашого краю, але й усієї України, а також гостей із-за кордону.

Приємно, що географія місць розташування постаментів Степанові Бандері розширюється: Старий Угринів, Воля Задеревацька, Дубляни, Стрий, Дрогобич, Борислав, Городок, Залішки, Теревовля, Мостиська, Вербів на Бережанщині та Львів.

Тож нехай високі Степанові ідеали любові до Бога і України, ідеали свободи усього світу будуть провідною

зіркою не тільки для старшого покоління бандерівців, а й для сучасної української молоді.

Підготувала Антоніна КОВАЛІВ

Петро Гоць відсвяткував своє 75-ліття

Повернення у бронзі

З нагоди відкриття пам'ятника С. Бандері в Дублянах

*Під синім небом над полями,
Як золочені колоски...
Я повертаюся в Дубляни
Крізь Малиняки і Піски.
Хода моя важка, на диво,
У спижку – ой яка вага!..
Та я втішаюся правдиво:
Ця мить для мене дорога...
Бо пригадайте: я, хлопчина,
Цю землю, як і всі, топчу.
І звикла тут моя причина:
Ази наук рільничих вчу...
Отут я плавлю ночі й дні...
Чого ж ви так зарання, мамо,
Лишили сльози нам одні?..
Та я на те – не уповаю,
Я всі знегоди перейду,
Всі лиха, зла перетриваю
І щастя у борні знайду.
Вона мене і обігріє,
І возвеличить, і спасе...
І тут, в Дублянах, зазоріє
Зоря, що в небо вознесе.*

Петро Гоць. Саме цій людині належать слова «Повернення у бронзі». Цього року Петру Никифоровичу Гоцю виповнюється 75 років. Ім'я бібліотекаря-поета широко відоме на теренах Львівщини, його знають на Волині та Житомирщині, його поетичні твори неодноразово публікувались в періодиці. Український поет, член НСПУ, лауреат Премії імені Лесі Українки Житомирського обласного відділення Українського фонду культури, Людина року 1997 міста Львова в номінації «Кращий бібліотекар міста», директор Музею Степана Бандери в Дублянах (ЛНАУ), книголюб, фалерист, філокартист – стільки звань подарувала йому доля за 75 років.

Народився Петро Никифорович 20 червня 1937 року в селі Торговище Турійського району на Волині. Після закінчення школи здобув професію бібліотекаря-бібліографа. Працював завідувачем інформаційно-бібліографічного відділу Львівської центральної міської бібліотеки ім. Лесі Українки. Вів активну громадську

роботу. 9 років очолював Музей Степана Бандери при Львівському національному аграрному університеті.

Перші вірші Петра Гоця з'явилися ще в студентські роки, але видати книгу у 60-ті роки йому не судилося, хоча були неодноразові спроби. Лише в незалежній Україні

почали одна за одною виходити збірки поета: «Євшан пробудження», «Дорога до Лесі» (за яку одержав премію імені Лесі Українки Житомирського обласного відділення Українського фонду культури), «Тисячоліття» «Молюся на Тебе», «Поклади свої руки на вітер», «Сто Степанових літ». Він пише нові твори, друкується й зараз. У творчому доробку ювіляра – 37 книг і брошур.

Зараз відомий український поет Петро Гоць живе в селі Гуща, що на Волині.

Уся студентська родина Львівського національного аграрного університету вітає Петра Никифоровича і зичить, аби доля ще багато років щедро дарувала щастя, здоров'я і поетичне натхнення!

Антоніна КОВАЛІВ

«Вісті Музею
Степана Бандери»
Спецвипуск газети ЛНАУ
«Університетські вісті»

Засновник – ЛНАУ
Реєстраційне свідоцтво
ЛВ 368

Редакційна колегія:
Володимир Снітинський,
голова колегії, ректор ЛНАУ,
академік НААНУ
Віталій Боярчук,
перший проректор
Василь Лопушняк,
проректор з наукової роботи
Стефанія Онисько,
проректор з НІПР
та заочної освіти
Оксана Горда,
проректор з НІПВР
Іван Корчинський,
проректор з АСП
Галина Козлова,
проректор з ФЕР
Василь Нестерович,
проректор з ВІР
Сергій Різьель,
головний вчений секретар
Петро Завірюха,
декан факультету
агротехнологій та екології
Петро Березівський,
декан економічного
факультету
Іван Добрянський,
декан факультету
будівництва та архітектури
Михайло Ступень,
декан земельного
факультету
Степан Ковалишин,
декан факультету механіки
та енергетики
Юрій Токарський,
директор Музею історії
університету
Антоніна Ковалів,
директор Музею Степана
Бандери
Заступники деканів
з виховної роботи:
Людмила Гнатишин,
Олександра Костишин,
Оксана Мазурак,
Оксана Юрчук,
Тарас Щур

Керівник Прес-центру
Ірина Фостяк
Редактор
Ольга Іванюк
Дизайн
Оксани Цєбрівської
Світлина
Оксани Комар,
Руслана Гуменюка,
Сергія Неупокоева
та з архіву ЛНАУ

Віддруковано
СПД-ФО Нестеров О. С.
м. Рівне
вул. Князя Романа 6/18
тел.: (068) 22-62-444

Редакція не завжди поділяє
думку авторів. Автори
матеріалів, поданих
до газети, відповідають
за зміст цих матеріалів
і достовірність наведених
у них фактів. Редакція зберігає
за собою право літературного
редагування та скорочення
текстів, не рецензує
і не повертає рукописи, листи,
фотографії та ілюстрації.
При передруках матеріалів
в інших періодичних виданнях
покликання на газету
«Університетські вісті»
є обов'язковим.

Сторінками книги відгуків

Заснований 4 січня 1999 року з ініціативи ректора ЛНАУ, академіка НААНУ Володимира Васильовича Снітинського, наш музей став місциною, куди тягнеться все більше і більше людей.

Діяльність музею протягом 2012 року – це свята і будні, насичені чималою кількістю екскурсій, робочих зустрічей тощо. Упродовж 2012 року музей відвідало понад 1500 осіб, для яких проведено більше ніж 40 екскурсій і бесід на теми національно-визвольної боротьби. Серед відвідувачів учасники Міжнародного студентського наукового форуму «Студентська молодь і науковий прогрес в АПК», гості ЛНАУ з нагоди Дня відкритих дверей, державні чиновники різних рангів, директори та працівники музеїв української визвольної боротьби, керівники та працівники закладів освіти, журналісти, студенти ЛНАУ та інших українських і закордонних ВНЗ, школярі з різних регіонів України та учні літніх таборів.

Найчисленнішою категорією екскурсантів є українські учні і студенти. І не дивно, адже музей розраховано саме на молодіжну аудиторію і за час свого існування він став кузницею національно-патріотичного виховання молоді.

На порозі свого 14-річчя музей впевнено дивиться у майбутнє вільного українського народу та гостинно запрошує всіх зацікавлених побувати тут.

Музей Степана Бандери в Дублянах протягом свого існування – це:

- майже 55 000 відвідувачів;
- гості із США, Канади, Німеччини, Франції, Польщі, Угорщини, Китаю, Росії, України...
- слова вдячності у книзі відгуків:

Учасники Міжнародного студентського наукового форуму «Студентська молодь і науковий прогрес в АПК» на екскурсії в музеї

Кращі студенти ЛНАУ в Музеї Степана Бандери

Учні 4А, 4В класів та вчителі ЗШ «Первоцвіт» міста Львова – наймолодші відвідувачі